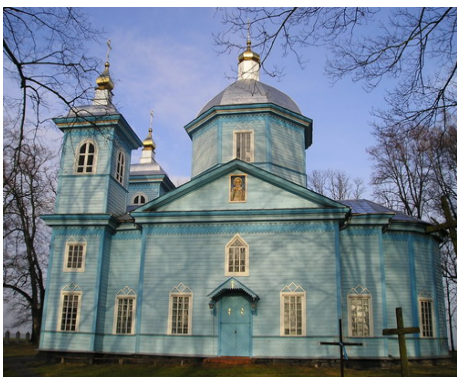

Історико-культурна спадщина

Володимирець (селище міського типу з 1957 року) – районний центр Рівненської області, що появився на карті України 6 грудня 1939 року. Селище розкинулось у межиріччі Стиру і Горині, від обласного центру Рівне Володимирець віддалений на 133 кілометра на північ, а від сусіднього районного центру Дубровиця на 40 кілометрів на південний захід. До найближчої залізничної станції Антонівка 20 кілометрів, стільки ж до залізничної станції Рафалівка. На північний схід селища, на відстані 4 кілометрів, знаходиться залізнична станція Володимирець вузькоколійної залізниці Антонівка-Зарічне, що була побудована купцями ще на передодні I світової війни.

У поборовому реєстрі Луцького повіту за 1570 рік містечко згадується як “давнє поселення” і знаходиться у власності Івана Кердея Миншинського. В кінці XVI століття переходить до власності князів Чорторійських, пізніше до мінського воєводи Паца. А в першій половині XVII століття Володимирець з навколишніми землями вже знаходиться у володінні князів Четвертинських. 4 червня 1667 року завдяки старанням князя Стефана Стефановича Четвертинського місто Володимирець отримало привілей на самоврядування за Магденбурзьким правом та ряд пільг. Володимирецьких міщан було звільнено на 12 років від сплати чиншів, податків, контрибуцій та інших повинностей.

В кінці XIX століття у Володимирці була православна церква, костел, 2 синагоги, проживало 1083 мешканці. Працював винокурний завод, було 10 ремісників, 4 магазини. У 1874 році відкрито церковно-приходську школу, яка була реорганізована у 1908 році в двокласне народне училище.

У 1918-1920 роках Володимирець став ареною жорсткої боротьби різних суспільно-політичних сил. Влада в селищі часто мінялася, переходила з рук в руки. А восени 1920 року селище опинилося знову в зоні окупації відновленої польської держави, колоніальна політика якої гальмувала розвиток економіки та культури, освіти і науки. З 1931 року Володимирець входить до складу Волинського воєводства. Польський період в історії Західної України, а відтак і Володимирця, закінчився вереснем 1939 року, 19 вересня до селища входять частини Червоної Армії. Вже весною 1940 року було створено колгосп, що включав у себе 34 селянських господарства.

З 3 липня 1941 року по 12 січня 1944 року Володимирець був окупований німецько-фашистськими загарбниками. У цей період активно проводились бойові операції партизанами, підпільними організаціями, місцевими громадянами. 20 лютого 1943 року на базі ініціативної групи Володимирецького району створено партизанський загін імені Кармелюка.

Район почав інтенсивно розвиватися після Великої Вітчизняної війни, поступово розгорталась промисловість.

В 1959 році на базі спиртзаводу був створений крохмале-патоковий комбінат, у 1960 році організовано Володимирецький лісгосп, багатогалузеве підприємство, що заготовляє та вивозить деревину для потреб народного господарства країни. В 1961 році в районі створено міжколгоспбуд, при якому працюють цегельний завод,

пилорами, черепичний та столярний цехи.

В 1959 році Володимирецький район об'єднується з Рафалівським.

Єдиний на Поліссі маєток — у Володимирці

На перший погляд Володимирець може видатися всіма забутим невеликим районним центром. Дивлячись на ряди звичайних українських хат (щоправда, нерідко двоповерхових), і не подумаєш, що тут до кінця другої світової війни не проживало жодної української сім'ї.

Палац Красицьких

— Тут мешкали тільки поляки та євреї, — розповідає директор місцевого краєзнавчого музею Володимир Савонік. — Свого часу вони прийняли закон, який передбачав, що для зведення нового будинку у Володимирці потрібен дозвіл майбутніх сусідів. Звичайно, що поляк і єврей не давали дозволу українцеві будуватися. Тому навколо Володимирця розташувалося 16 хуторів, на яких і жили українці.

Перше місце у списку історичних пам'яток Володимирця — палац Красицьких.

— Палац польського пана Фердинанда Красицького був збудований у 1827 році, — розповідає п.Володимир. — Парк навкруги палацу був знаменитим рідкісними породами дерев, наприклад, європейськими акаціями. На територію парку не пускали нікого, а стежки тут були настільки широкими, що по них прогулювалися каретами. На початку ХХ століття його викупила бельгійська родина де Пурбе, якій він і належав до 1939 року. Маєток не був зруйнований радянською владою тільки тому, що це приміщення вирішили використати під сиротинець. Тут же розміщувався відділ комуністичної пропаганди — до цих пір на стінах маєтку висять плакати з гаслами на кшталт «Ленін завжди живою». З 2002 по 2008 рік тут була православна церква, тому й досі зберігся хрест. Коли церква перейшла в окреме приміщення, маєток закрили, обмеживши доступ всередину. Тепер тут безлад і брудно. На

те, щоб привести його в належний стан, потрібно три мільйони гривень. Цей маєток — єдиний на все Полісся, який зберігся, чим і унікальний.

Поблизу маєтку розташувалася мальовнича водойма з островом посередині. Місцеві мешканці називають її басейном, оскільки створена вона штучно. Краєзнавець розповів легенду, пов'язану з її виникненням:

— Пан Фердинанд Красицький, розповідали, був дуже жорстоким і вередливим. Якось одна з кріпачок взяла без дозволу хліб, щоб погодувати своїх дітей. Пану про це розповіли, і він послав за нею охорону. Втікаючи від охоронців, жінка побігла через болото, розташоване поблизу палацу. Заблукала, потрапила в трясовину і загинула. З того часу почали ходити чутки, що бачили її привид на болоті. Буцімто вона ходить і гукає пана, щоб забрати його із собою. Пан злякався і вирішив осушити це болото. Кріпаки почали осушування і дійшли до острівця землі серед болота, який мали розкопати. Проте не встигли — прийшла радянська влада. Так і залишився цей острів посеред водойми. А привида кріпачки тут більше не бачили.

У цьому басейні можна купатися — вода в ньому чиста, оскільки оновлюється з джерела.

Поліським церквам — по двісті років

Одна з найстаріших церков Рівненщини — Свято-Миколаївська — знаходиться у Старій Рафалівці. Збудована у 1783 році Рафалом Романовським з роду відомих князів Чарторийських. Храм цікавий тим, що спершу був католицьким костелом, а тому він не дерев'яний, а цегляний. Коли до влади прийшли більшовики, храм намагалися зруйнувати, як і багато інших, та місцеві мешканці не дозволили: виходили на дорогу, лягали під трактори. У 1963 церкву визнали пам'яткою архітектури, що було великою рідкістю на той час. Потім ця споруда стала православним храмом, що вплинуло на її архітектуру — до верхівки добудували куполи. Тож тепер храм виглядає досить специфічно — і як католицький, і як православний водночас.

Ще одна виняткова церковна пам'ятка — у селі Воронки. Проте цікавий не так храм, якому теж, до речі, близько 200 років, а кладовище, старіше за церкву. Тут стоять витесаний грубий старовинний хрест і капличка, в якій, кажуть, колись залишали мерців на ніч, щоб вони очистилися. Зверху на її дашку є кований хрест із зображенням мусульманського півмісяця. Володимир Савонік це пояснює так:

— Коли на наші землі вторглися турки і татари, вони не змушували місцевих зрікатися віри за однієї умови — якщо вони визнають, що православна віра є, так би мовити, під мусульманською. Так виникли зображення півмісяців на хрестах. Такі ковані хрести неодноразово знаходили при розкопках, проте ніде такий хрест не зберігся на капличці до наших днів. Через це науковці припускають, що капличка у Воронках — це з докозацьких часів. Уявляєте, скільки їй може бути років?

Є у Воронківській церкві й унікальна ікона — написана натуральними фарбами, взятими з трави та ягід. Мистецтво такого іконопису вже втрачене і тепер ніхто не знає, як виготовляти таку фарбу, щоб до наших днів вона не втрачала яскравих та насичених барв.

Старі церкви з незвичайною історією й легендами є й в інших селах Володимирецького району. У Мульчицях, наприклад, заснована схимником-монахом, а зовнішня стіна Свято-Успенської церкви у Володимирці прикрашена іконою, яка залишилася нетлінною після великої пожежі